

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS AKCINĖJE BENDROVĖJE ŠIAULIŲ BANKE

2016-09-20 Nr. (16)SN-129)SP-101

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje 2016 m. rugpjūčio 22 d. gautas pareiškėjo skundas dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu akcinėje bendrovėje Šiaulių banke (toliau – ir Bankas), kai pareiškėjo nepilnamečiam sūnui buvo atsisakyta išduoti pagamintą debetinę kortelę.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. rugpjūčio 24 d. raštu Nr. (16)SN-129)S-696 kreipėsi į akcinę bendrovę Šiaulių banką ir paprašė per 3 darbo dienas (kaip galima skubiau) nuo reikalavimo gavimo dienos motyvuotai paaiškinti, kodėl pareiškėjo sūnui Banke nebuvo išduota debetinė kortelė po to, kai jis pateikė Banko darbuotojui pasą, o taip pat prašyta paaiškinti, kokios yra debetinių kortelių išdavimo ir atsiėmimo sąlygos pilnamečiams ir nepilnamečiams asmenims bei informuoti, koks teisės aktas reglamentuoja šias sąlygas.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Pareiškėjas savo skunde teigia, kad 14 metų sūnui užsakė debetinę kortelę akcinėje bendrovėje Šiaulių banke, Banke užpildė visus reikalingus dokumentus, tai yra tėvas ir sūnus pasirašė Banko sąskaitos atidarymo sutartį, debetinės kortelės išdavimo paraišką. Pareiškėjas atskirai pasirašė sutikimą, kad sūnus galėtų atidaryti sąskaitą, gauti mokėjimo kortelę ir disponuoti sąskaitoje esančiais pinigais. Pareiškėjo sūnui atvykus į Banką (Šeimyniškių g. 1A, Vilniuje) atsiimti debetinės kortelės, Banko darbuotoja, pasak pareiškėjo, atsisakė išduoti mokėjimo kortelę, motyvuodama tuo,

kad Bankas neturi sūnaus parašo pavyzdžio, o sūnaus pase nėra parašo. Skunde paaiškinama, kad pasas sūnui buvo išduotas, kai jam buvo 5 metai ir jis nemokėjo rašyti. Pareiškėjas teigia, kad Bankas jau turėjo sūnaus parašą, nes Banko sąskaitos atidarymo sutartį pasirašė tėvas kartu su sūnumi. Pareiškėjo nuomone, Bankas taiko skirtingas debetinės kortelės išdavimo sąlygas, t. y. palankesnes sąlygas pilnamečiams asmenims, turintiems asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, bei blogesnes sąlygas nepilnamečiams asmenims, kurie turi asmens tapatybės dokumentą, bet jame nėra parašo. Pareiškėjas prašo pateikti išvadą dėl galimo sūnaus diskriminavimo amžiaus pagrindu.

2. Akcinės bendrovės Šiaulių banko Kontaktų centro vadovė 2016 m. rugpjūčio 29 d. rašte Nr. 9108 informuoja, kad, įvertinus visas pareiškėjo skunde aprašytas reikšmingas aplinkybes, buvo nuspręsta, jog aprašytoje situacijoje Banko darbuotoja galėjo aptarnauti pareiškėjo sūnų ir išduoti jam mokėjimo kortelę, kadangi pareiškėjo sūnus 2016 m. rugpjūčio 11 d. buvo atvykęs į Banką su tėvu, kuris davė rašytinį sutikimą nepilnamečio sūnaus vardu sudaryti mokėjimo kortelės sutartį ir disponuoti lėšomis. Banko rašte paaiškinama, kad pareiškėjo sūnus kartu su tėvu (pareiškėju) savo parašais patvirtino reikiamus dokumentus mokėjimo kortelei užsakyti ir todėl buvo patenkinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.8 str. 1 d. reikalavimai dėl nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų sandorių sudarymo turint tėvų sutikimą.

Kontaktų centro vadovė akcentuoja, kad Bankas prieš aptarnaudamas klientą privalo nustatyti kliento tapatybę vadovaudamasis teisės aktais, o Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 str. 14 p. yra įtvirtinta nuostata, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo tvarką nustato Vyriausybė. Banko rašte paaiškinama, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimo Nr. 942¹ 3 p. 3.1. papunktyje nustatyta, jog finansų įstaigos ir kiti subjektai, įstatymo nustatytais atvejais privalantys nustatyti kliento tapatybę, kai kliento tapatybė nustatoma jam dalyvaujant fiziškai, reikalauja iš kliento – fizinio asmens dokumentų, kuriuose yra duomenys, patvirtinantys jo tapatybę, tai yra: vardas (-ai), pavardė (-ės), asmens kodas, nuotrauka bei parašas. Kontaktų centro vadovė pažymi, kad parašas, kaip vienas iš privalomų duomenų, patvirtinančių fizinio asmens tapatybę, nurodytas minėtame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarime Nr. 942, neatsižvelgiant į tai, jog pagal Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1V-200/V-62 patvirtintą Asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimo, keitimo,

¹ „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis klientas laikomas keliančiu mažą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmę, ir kriterijų, kuriais vadovaujantis laikoma, kad yra didelė pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo grėsmė, sąrašo, kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklių patvirtinimo ir informacijos apie pastebėtus galimo pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo požymius, Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo pažeidimus ir priemones, kurių buvo imtasi prieš pažeidėjus, pateikimo tvarkos nustatymo“

paskelbimo negaliojančiais ir naikinimo tvarkos aprašo 24.5.11 p., asmens tapatybės kortelė ar pasas išduodamas piliečiui iki 14 metų, tokio piliečio parašui skirtoje vietoje braukiamas brūkšnys, tai yra parašas nėra privalomas tokio asmens dokumento domuo.

Kontaktų centro vadovė paaiškina, kad pilnamečiams asmenims mokėjimo kortelės Banke išduodamos pateikus asmens tapatybę liudijantį dokumentą, o nepilnamečiams asmenims (nuo 14 iki 18 metų) kortelės išduodamos tėvams (įtėviams, rūpintojams) Banke pateikus sutikimą nepilnamečiui savo vardu sudaryti sandorius ir disponuoti lėšomis bei nepilnamečiams pateikus tapatybę liudijantį dokumentą.

Banko rašte reiškiamas apgailestavimas, kad dėl Banko darbuotojos netinkamos situacijos ir faktinių aplinkybių įvertinimo buvo priimtas nepalankus sprendimas pareiškėjo sūnaus atžvilgiu, tai yra pareiškėjo sūnui atvykus į Banką atsiimti debetinės mokėjimo kortelės banko darbuotoja šios kortelės neišdavė.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Bankas, atsisakydamas atiduoti fiziškai atvykusiam į Banką pareiškėjo 14 metų sūnui užsakytą debetinę mokėjimo kortelę, netaikė jam mažiau palankaus traktavimo dėl amžiaus paslaugų teikimo srityje, tai yra, ar nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p., įpareigojančio paslaugų teikėją visiems vartotojams nepaisant amžiaus sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

2. Pažymėtina, kad Lygių galimybių įstatymas įpareigoja prekių pardavėjus, gamintojus ar paslaugų teikėjus įgyvendinti lygias galimybes dėl įtvirtintų draudžiamų diskriminavimo pagrindų. Pagal minėto įstatymo 8 str. 1 p. prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės ir religijos visiems vartotojams privalo sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas, o šios pareigos nesilaikymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Aptariamam atveju Banko paslaugų teikimas klientams vienodomis sąlygomis nepaisant amžiaus patenka į Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. taikymo sritį. Taip pat svarbu pažymėti, kad Lygių galimybių įstatymas numato išimtinius atvejus, kai tiesioginė diskriminacija dėl amžiaus yra pateisinama ir nėra laikoma lygių galimybių pažeidimu, tai yra įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pažymėtina, kad tam tikri nepilnamečiams taikomi apribojimai dėl amžiaus yra įtvirtinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso antrosios knygos II skirsnio nuostatose, reglamentuojančiose asmenų veiksnumą. Civilinio kodekso II skirsnio 2.5 str. reglamentuoja fizinių asmenų civilinį veiksnumą ir šio straipsnio 1 d. nustatyta, kad fizinio asmens galėjimas savo veiksmais įgyti civilines teises ir susikurti civilines pareigas (civilinis veiksnumas) atsiranda visiškai, kai asmuo sulaukia pilnametystės, t. y., kai jam sueina aštuoniolika metų.

Civilinio kodekso 2.7 str. reglamentuoja nepilnamečių iki 14 metų civilinį veiksnumą, o šio straipsnio 1 d. nustatyta, kad už nepilnamečius iki keturiolikos metų sandorius jų vardu sudaro tėvai arba globėjai. Civilinio kodekso 2.7 str. 3 d. suteikia teisę nepilnamečiams iki 14 metų sudaryti tam tikrus sandorius, t.y. nepilnamečiai iki 14 metų turi teisę savarankiškai sudaryti smulkius buitinius sandorius, sandorius, susijusius su asmeninės naudos gavimu neatlygintinai, taip pat sandorius, susijusius su savo uždirbtų lėšų, atstovų pagal įstatymą ar kitų asmenų suteiktų lėšų panaudojimu, jeigu šiems sandoriams nėra nustatyta notarinė ar kita speciali forma.

Civilinio kodekso 2.8 str. reglamentuoja nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų civilinį veiksnumą, o šio straipsnio 1 d. suteikiama teisė nepilnamečiams nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų sudaryti sandorius, turint tėvų arba rūpintojų sutikimą. Civilinio kodekso 2.8 str. 2 d. nustatyta, kad nepilnamečiai nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, be šio kodekso 2.7 str. 3 d. numatytų teisių, turi teisę savarankiškai disponuoti savo pajamomis bei turtu, įgytu už šias pajamas, įgyvendinti autorių teises į savo kūrinius, išradimus, pramoninį dizainą, taip pat sudaryti smulkius buitinius sandorius.

Taigi darytina išvada, kad Civilinis kodeksas nustato apribojimus dėl amžiaus asmenims įgyti civilines teises ir susikurti civilines pareigas, ir šie apribojimai yra diferencijuojami, atsižvelgiant į nepilnamečio amžių, tai yra nepilnamečių iki 14 metų vardu civilinius sandorius sudaro tėvai, o nepilnamečiai nuo 14 iki 18 metų įgyja daugiau civilinių teisių, nes patys gali sudaryti civilinius sandorius, turėdami tėvų sutikimą. Taigi nepilnamečių iki 14 metų ir nuo 14 iki 18 metų civilinis veiksnumas yra atitinkamai ribojamas.

3. Akcinės bendrovės Šiaulių banko interneto svetainėje <http://www.sb.lt/lt/privatiems-klientams/kasdienes-operacijos/banko-saskaitos-2/kaip-atidaryti-banko-saskaita-nepilnameciams/> skelbiama, kad Banko sąskaitą galima atidaryti ir nepilnamečiui ir paaiškinama, kad nepilnamečio iki

14 metų Banko sąskaitą tvarko vienas iš tėvų, įtėvių arba globėjas. Banko minėtoje interneto svetainėje toliau informuojama, kad nepilnametis asmuo nuo 14 iki 18 metų gali savarankiškai atidaryti ir tvarkyti Banko sąskaitą, jeigu Bankui pateikiamas tėvo arba įtėvio, arba globėjo raštiškas sutikimas, kuriame nurodyta, kad nepilnametis gali savarankiškai atidaryti, tvarkyti Banko sąskaitą ir disponuoti joje esančiomis lėšomis be atskiro tėvų arba įtėvių, arba globėjo leidimo (sutikimas turi būti patvirtintas Banke arba notaro). Banko minėtoje interneto svetainėje taip pat pateikiama informacija, kokius dokumentus būtina pateikti nepilnamečiui, norinčiam atidaryti sąskaitą Banke: nepilnamečio asmens gimimo liudijimą ir asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (jeigu toks dokumentas buvo išduotas); vieno iš tėvų, įtėvių, arba globėjo asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus; dokumentus, įrodančius, kad asmuo paskirtas teisėtu nepilnamečio globėju arba įtėviu; Banko patvirtintą vieno iš tėvų, įtėvių arba globėjo patvirtinimą dėl disponavimo Banko sąskaitoje esančiomis lėšomis (jeigu su nepilnamečiu atvyksta tik vienas iš tėvų, įtėvių, reikia pateikti notaro patvirtintą neatvykusiojo sutikimą dėl disponavimo nepilnamečio Banko sąskaitoje esančiomis lėšomis).

Taigi nepilnamečiai nuo 14 iki 18 metų amžiaus, turėdami tėvų arba rūpintojų sutikimą (kuriame nurodyta, kad nepilnametis gali savarankiškai atidaryti, tvarkyti Banko sąskaitą ir disponuoti joje esančiomis lėšomis be atskiro tėvų arba įtėvių, arba globėjo leidimo), gali sudaryti sandorius, savarankiškai atidaryti ir tvarkyti Banko sąskaitą ir disponuoti joje esančiomis lėšomis. Nagrinėjamu atveju pareiškėjo sūnus 2016 m. rugpjūčio 11 d. buvo atvykęs į Banką su tėvu, kuris davė rašytinį sutikimą nepilnamečio sūnaus vardu sudaryti mokėjimo kortelės sutartį ir disponuoti lėšomis. Taigi pareiškėjo sūnui teisės aktų nustatyta tvarka buvo suteikta teisė naudotis Banko paslaugomis, tai yra sudaryti mokėjimo kortelės sutartį bei disponuoti lėšomis, o taip pat pareiškėjas su sūnumi savo parašais patvirtino reikiamus dokumentus mokėjimo kortelei užsakyti.

Akcinės bendrovės Šiaulių banko paslaugų teikimo bendrųjų taisyklių (toliau – Bendrosios taisyklės), kurių aktuali redakcija galioja nuo 2016 m. gegužės 5 d., 4.1 p. nustatyta, kad prieš sudarant sutartį su klientu ar teikiant klientui Banko paslaugas, Bankas nustato kliento ir/ar jo atstovo tapatybę šiose taisyklėse ir galiojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka. Bendrųjų taisyklių 4.2.1. p. reglamentuojama tvarka, pagal kurią nustatoma fizinio asmens tapatybė, tai yra fizinio asmens tapatybė nustatoma pagal galiojantį asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą (originalą), kuriame yra jo nuotrauka, parašas, nurodytas vardas ir pavardė, asmens kodas ir/arba gimimo data, bei pagal kitus kliento asmens tapatybę patvirtinančius duomenis. Minėtame 4.2.1. p. nurodomi dokumentai, pagal kuriuos nustatoma asmens tapatybė: asmens tapatybės kortelė, pasas, leidimas gyventi Lietuvos Respublikoje (laikinei arba nuolat), o kartu su leidimu turi būti pateiktas pasas arba asmens tapatybės kortelė.

Darytina išvada, kad Bendrųjų taisyklių nuostatos įpareigoja Banką kiekvienu atveju teikiant paslaugas klientams patikrinti kliento tapatybę pagal asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, kuriame nurodomi būtini rekvizitai: nuotrauka, parašas, vardas ir pavardė, asmens kodas ir/arba gimimo data, o taip pat kliento tapatybę gali būti identifikuojama pagal kitus kliento asmens tapatybę patvirtinančius duomenis (Bendrosiose taisyklėse nedetalizuojami kiti asmens tapatybę patvirtinantys duomenys).

4. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 str. 1 d. taip pat įpareigoja finansų įstaigas ir kitus subjektus imtis priemonių ir nustatyti kliento ir naudos gavėjo tapatybę prieš pradėdant dalykinius santykius, bei kitais to paties straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais. Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 9 str. 14 d. yra įtvirtinta, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo tvarką nustato Vyriausybė.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimu Nr. 942 patvirtintų Kliento ir naudos gavėjo tapatybės, kelių tarpusavyje susijusių piniginių operacijų nustatymo taisyklių II skyriaus 3 p. nustatyta, jog finansų įstaigos ir kiti subjektai, įstatymo nustatytais atvejais privalantys nustatyti kliento tapatybę, kai kliento tapatybę nustatoma jam dalyvaujant fiziškai, reikalauja iš kliento – fizinio asmens dokumentų, kuriuose yra šie duomenys, patvirtinantys jo tapatybę (jeigu klientas yra Lietuvos Respublikos pilietis): 3.1.1. vardas (-ai); 3.1.2. pavardė (-ės); 3.1.3. asmens kodas; 3.1.4. nuotrauka; 3.1.5. parašas.

Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 str. 5 d. įtvirtinta teisė vaikams iki 16 metų gauti asmens tapatybės kortelę ar pasą bei nustato apribojimą, kad vaikui iki 16 metų asmens tapatybės kortelė ar pasas išduodami ar keičiami vieno iš tėvų (įtėvių) ar vaiko globėjo (rūpintojo) prašymu. Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo 6 str. 1 d. nustato, kad asmens tapatybės kortelės ir pasai išduodami ir keičiami pagal vidaus reikalų ministro ir užsienio reikalų ministro nustatytą tvarką.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1V-200/V-62 patvirtintos Asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimo, keitimo, paskelbimo negaliojančiais ir naikinimo tvarkos aprašo 24.5.11. p. nustatyta, kad dokumentus dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo priimančios migracijos tarnybos įgaliotas valstybės tarnautojas arba konsulinis pareigūnas privalo duoti vyresniam kaip 14 metų piliečiui įgalioto migracijos tarnybos valstybės tarnautojo ar konsulinio pareigūno akivaizdoje specialiu rašikliu pasirašyti parašui skirtoje vietoje integruotoje biometrinių duomenų registravimo įrangoje arba prašyme išduoti asmens dokumentą. Minėtame 24.5.11. p. tai pat įsakmiai įtvirtinta, kad jeigu asmens tapatybės kortelė ar pasas išduodamas piliečiui iki 14 metų, taip pat jei pilietis dėl

neveiksmo ar fizinės negalios nesugeba pasirašyti, piliečio parašui skirtoje vietoje braukiamas brūkšnys.

Pareiškėjas savo skunde patvirtina, kad jo sūnui pasas buvo išduotas, kai jam buvo 5 metai ir todėl pase nebuvo parašo, kuris reikalingas teisės aktuose nustatyta Banko klientų identifikacijai prieš pradėdant dalykinius santykius Banke bei naudojantis Banko teikiamomis paslaugomis.

Darytina išvada, kad pagal teisinį aptariamų civilinių santykių reglamentavimą ne pareiškėjo sūnaus amžius, bet asmens tapatybės nustatymui reikalingo dokumento (aptariamam atveju 14-ečio asmens paso, kuriame nėra paso turėtojo parašo) neatitikimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimo Nr. 942 3.1.5. p. reikalavimui (paso turėtojo parašas) lėmė Banko darbuotojo atsisakymą fiziškai atiduoti pareiškėjo sūnui debetinę kortelę. Taigi parašo nebuvimas pareiškėjo sūnaus pase buvo pagrindinė priežastis, lėmusi atsisakymą suteikti jam paslaugas Banke. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimo Nr. 942 3.1. p. yra nustatyti privalomi fizinio asmens tapatybę patvirtinantys duomenys (3.1.1. vardas (-ai); 3.1.2. pavardė (-ės); 3.1.3. asmens kodas; 3.1.4. nuotrauka; 3.1.5. parašas), kurie įrašomi Lietuvos Respublikos piliečio asmens tapatybę patvirtinančiuose dokumentuose ir pagal kuriuos finansų įstaigos ir kiti subjektai Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo nustatytais atvejais privalo identifikuoti savo klientus. Minėtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. 942 nenustato išimčių, kurioms esant būtų pateisinamas kliento identifikavimas finansų įstaigose ir nesant reikalingo parašo asmens tapatybę patvirtinančiame dokumente. Todėl, nors nagrinėjamu atveju tėvas davė savo sūnui rašytinį sutikimą sudaryti Banke mokėjimo kortelės sutartį ir disponuoti lėšomis, savarankiškas sūnaus teisių realizavimas ir faktinis naudojimasis Banko paslaugomis fiziškai jam atvykus į Banką formaliai yra ribojamas dėl parašo pase nebuvimo.

5. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Taigi diskriminacija bendriausia prasme yra priešingas teisei veiksmas (veiksmas), dėl kurio žmogui buvo sumažintos arba atimtos lygios galimybės realizuoti savo teises vienodomis su kitais individais sąlygomis. Atkreiptinas dėmesys, kad diskriminacijos identifikavimas turi atitikti diskriminacijos sąvokoje pateikiamus požymius, tai yra, turi būti identifikuojamas požymis (draudžiamas diskriminacijos pagrindas), dėl kurio žmogus patyrė, patiria ar galėtų patirti mažiau palankų elgesį bei privalu nustatyti, ar aplinkybės, kuriose žmogui buvo taikomas mažiau palankus traktavimas (aptariamam atveju dėl amžiaus) yra panašios. Diskriminacijos fakto identifikavimui taip

pat būtina identifikuoti palyginamąjį asmenį (asmenų grupę), kuris nagrinėjamu atveju yra pilnametis ir kuris dėl savo amžiaus bei visiško veiksnio įgyja daugiau civilinių teisių nei nepilnametis asmuo ir todėl atsiduria palankesnėje padėtyje naudodamasis teikiamomis Banko paslaugomis.

Vertinant skunde aprašytą atvejį dėl galimai mažiau palankaus elgesio amžiaus pagrindu (sūnus nepilnametis), kuris, pasak pareiškėjo, buvo taikomas jo sūnui Banke fiziškai atvykus atsiimti debetinės kortelės, ir siekiant nustatyti, ar pilnamečiams asmenims yra taikomas labiau palankus elgesys nei nepilnamečiams, būtina pažymėti, kad aplinkybės, kurioms esant atsiduria palyginamosios asmenų grupės nėra panašios, bet, priešingai, visiškai skirtingos. Civilinio kodekso 2.7 str. ir 2.8 str. atitinkamai riboja nepilnamečių asmenų iki 18 metų veiksnumą ir tik pilnamečiai asmenys visiškai įgyja civilines teises ir susikuria civilines pareigas. Todėl elgesys su pilnamečiais ir nepilnamečiais asmenims jiems realizuojant savo teises Banko teikiamų paslaugų srityje yra skirtingas ir toks elgesys yra teisiškai pagrįstas Civilinio kodekso 2.5, 2.7, 2.8 straipsniuose įtvirtintu reglamentavimu, diferencijuotai nustatančiu skirtingo amžiaus asmenų veiksnumą.

Taigi, vadovaujantis tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, negali būti atliekamas pilnamečių ir nepilnamečių asmenų palyginimas galimai diskriminacijai dėl amžiaus nustatyti vartotojų teisių apsaugos srityje ir konstatuotina, kad diskriminacija dėl amžiaus nagrinėjamu atveju objektyviai negali būti identifikuota.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 15 str. bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 4 p.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti skundo tyrimą dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu vartotojų teisių apsaugos srityje, nepasitvirtinus nurodytiems pažeidimams.
2. Su sprendimu supažindinti akcinę bendrovę Šiaulių banką ir pareiškėją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė